

ПРИ ЦЕНТІ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ
Тел. „Свобода“: NERger 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: NERger 4-1018
THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

„ПОКІНЧІТЬ ДУРНИЦІ“ І „ІДІТЬ ДО РОБОТИ“, КЛИЧЕ ПРЕЗИДЕНТ

Президент Гері Труман покінчив 5-денну поїздку по степах середнього Заходу зазивом до народу: „Покінчіть з дурницями“ а потім „Ідіть до роботи“. Ці слова сказав він в додатку до своєї промови, виглошеної при відкритті останньої тами у воднім проекті ріки Тенесі у стейті Кентокі. У своїй промові сказав президент між ін.: „Перед нами стоїть найбільша доба в історії“ отже „ми мусимо перевернути на себе відповідальність, ми її переберемо і кожний з вас як і кожний з нас стаємо до роботи для добра мирного світу так, як ми працювали для добра людства вчасі війни“. Потім згадав Труман, що „ми ще маємо свої клопоти, а їх є кілька... Ми теж маємо кількох себелюбних людей, які більше думають про свої особисті справи ніж про добро загалу. Але ви не даєте їм воловодити собою. Ви приневолите кожного стати в його ярмо для праці й поступу, доки не прийде оця доба, про яку я згадав“.

ТАЙГЕРС ВИГРАЛИ ПЕРЕМОГУ В МІЖНАРОДНІЙ СЕРІІ.

У річній змаганні між обома головними американськими лігами гри в битого мяча („бейсбол“) у так званій міжнародній серії віднесла перемогу дружина з Дітройту, знана під ім'ям „Тайгерс“. Вона належить до Американської Ліги. Проти неї грала дружина „Кобс“ з Шікаго, приналежна до Національної Ліги. Змагання відбувалися в Дітройті. Остання гра відбулася в середу 10. жовтня, при якій перемогли Тайгерс 9:3. Усіх гор в міжнародній серії було 7. З вигранням перемоги Тайгерс досягнули чемпіонату у світовій серії на один рік.

РЕДАКТОР КОМУНІСТИЧНОГО „ДЕЙЛІ ВОРКІР“ ВЕРНУВСЯ ДО ЦЕРКВИ.

Управляючий редактор комуністичного щоденника „Дейлі Воркер“ в Нью Йорку, Луїс Ф. Будені, який ще є головою видавничої спілки цієї газети, вернувся до Католицької Церкви, в якій він був колись охрещений. Церемонія прийняття відбулася в катедрі св. Петра в Нью Йорку в приватності професора теології о. Фултона Шіна з Католицького Університету у Вашингтоні. Разом з батьком стали католиками через охрещення його дві дочки й їх мати. Як причину залишення комунізму подав Будені таке: „Я завважив, що комунізм має на цілі настановити тиранію над людським духом; він є у безконечнім конфлікті з релігією і свободою“. Будені є в дорозі до університету Нотр Дем в Савт Бенд, Індіана, де стане професором.

ЗАКРИЛИ 82 СВІЖИХ МАЙН ВЧАСІ ПЕРЕГОВОРІВ.

Страйк у майнах мягкого вугілля поширюється саме вчасі, коли між майнерською юнією і підприємцями відбуваються переговори для покінчення страйку. Упродовж 4-дня конференції закрито 82 свіжих майн з причини страйку.

Друкарські робітники в Шікаго вийшли на страйк, а з цієї причини перестало виходити 800 бізнесових журналів. Друкарні щоденних газет не є об'єкти страйком. — Страйк докових робітників у Нью Йорку триває далі, бо робітники переголосували постанову, щоб не слухати зазиву юнійних урядовців вертати до праці.

ВЗИВАЮТЬ УРЯД ЙТИ ВПЕРЕД В АВІАЦІІ.

Представники 7 підприємств, які займаються будовою літаків, видали зазив до уряду, щоб він негайно приступив до поширення дослідів в справі летунства так щоб ці досліді йшли впарі з поступом дослідів про атомову силу, про самочинні мотори та інші нові винаходи. Вони домагаються від сенатської комісії, щоб створити окрему комісію для студій над летунством на далеку відаль. Від цього, як твердить президент Кортис-Врайт Корпорейшен, залежатиме ціле зрозуміння воєнної тактики в будучности.

КАТАСТРОФА З БОМБОВИКОМ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ.

Бригадир-генерал Джозеф Л. Луценгайзер, заступник штабу для складання плянів Осмої Повітряної Сили і 5 інших визначних американських летунів, загинули вчасі катастрофи бомбера Б-29, яка трапилася на Тихому океані в неділю 7. жовтня коло острова Гвам. Бомбер виїхав з острова Окінави, по дорозі один мотор зіпсувався, а потім 2 інші занеслися. Літак впав у море. Із усіх вилучили лише 3 подорожні — воляки, а 2 втопилися.

Секретар Бірнс запрошує 9 держав до участі в дорадчій комісії для МекАртура

Секретар стейту Джеймс Ф. Бірнс вислав запрошення до урядів Англії, Росії, Китаю, Франції, Голландії, Канади, Австралії, Нової Зеландії і Філіппін, щоб вони вислали своїх представників на 23. жовтня до Вашингтону для зорганізування Аліантської Дорадчої Комісії з о-сідком у Вашингтоні. Комісія мала б за завдання давати ради генералови МекАртуру в його адміністрації Японією. Злучені Держави на цих нарадах буде заступати майор генерал Франк Р. МекКой, який буде теж членом комісії.

У пресовій конференції секретар Бірнс дав пізнати, що недопущення преси до міжнародних переговорів викликає непорозуміння і тому він робить зусилля, щоб на будуче преса була допущена до нарад. На запит, чому не було щоденних звітів з нарад Лондонської конференції, відповів Бірнс, що советська делегація тому спротивилася. Бірнс сказав теж, що на розслідування положення на Балканах іде з його доручення Марк Етелридж.

СКИТАЛЬЦІ В НІМЕЧЧИНІ ДІСТАЮТЬ ВИСТАРЧАЛЬНІ ХАРЧІ

Бюро УНРРА у Вашингтоні видало заяву, в якій доводить, що збігці, які перебувають під американською окупаційною владою в Німеччині, дістають обильні харчі, а це по 2,300 калорій на особу, замість колишніх 1,300 калорій, як було за часів Німеччини. Скигальці дістануть білий хліб, а німці чорний хліб. Воєнні п'літники, які ще перебувають в Німеччині, віступають частину своїх харчів для біженців і ця частина є вимірена владою. Діти колишніх німецьких невольничих робітників дістають молоко. Конгресмен Гертер з Масачусетс домагається, щоб з країв, де УНРРА дає допомогу, преса дістала свободу звідомляти про її діяльність.

ПРОТИВЛЯТЬСЯ ПОЗИЦІІ ДЛЯ РОСІЇ ДОКИ НЕ БУДЕ ЗМІНИ

Група конгресменів, які відбули подорож по Європі і відвідали Росію, заявили свій спротив дати позицію Росії у висоті 6 мільонів, доки вона не переведе основних змін, між ін. доки не заведе такої свободи інформації, яку дають Злучені Держави своїм міжнародним приятелям.

В британській парламенті дебатують над націоналізацією Банку Англії

Лейбористи, що перемогли при останніх парламентарних виборах в Англії, пропонували парламентові першу з далекойдучих реформ, заповіджених в часі виборчої кампанії. Тою реформою є націоналізація Банку Англії. Не є вона дуже радикальною вже тому, що дотепершні шероші, як проектується, дістануть добре відшкодування, бо дістануть замість шерів державні бонди, що будуть їм гарантувати такі самі приходи, як їх мали останніми роками. Та проте це є велика реформа, що може зломити старі традиції і економічне життя Англії, бож Банк Англії має можливість на це впливати, головню з фінансового боку. Цього бояться консервативні елементи і вони будуть пробувати обеспечатись проти таких евентуальностей. Та предложена урядом реформа має в парламенті запевнену більшість і буде принята.

ЯПОНІ ДОЗВОЛЕНО СПРОВАДИТИ ОГРАНИЧЕНУ СКІЛЬКІСТЬ ТОВАРІВ

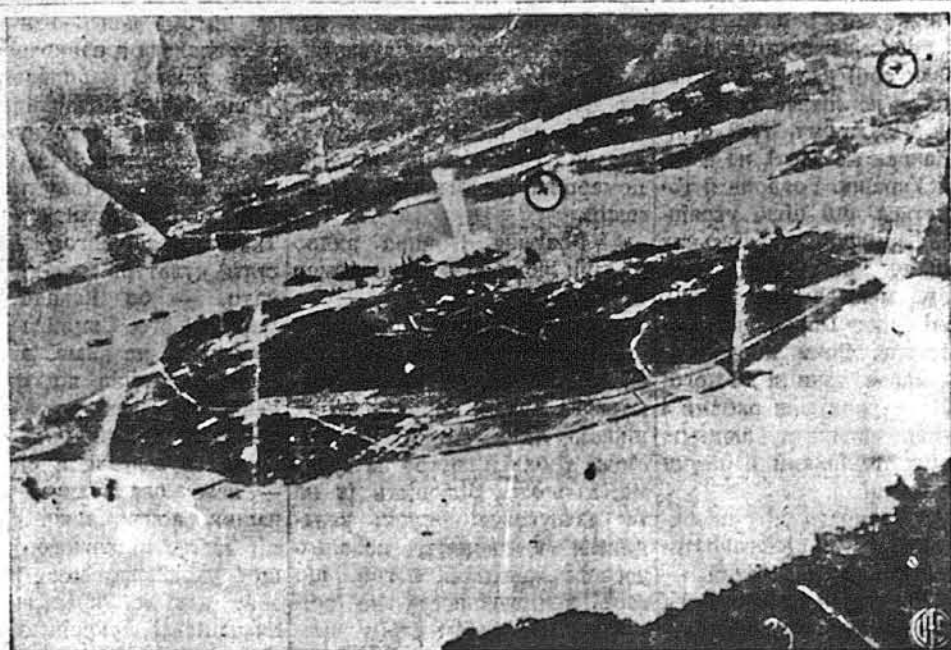
Аліантська Верховна Управа в Японії згодила дозволити японському уряду на ввіз найкращих товарів за готівку чи за плату товарами, які має. Іде тут у першу чергу про споживчі товари, з чого риж та збіжжє є на першому місці. Далі є велике запотребовання в сирій бавовні. Ген. МекАртур дав урядові до пізнання, що Японія сама мусить подбати про виживлення свого населення.

ВЖЕ Є ДЕМОНСТРАЦІЇ В ЯПОНІ, З КОМУНІСТАМИ НА ЧОЛІ

З свободи слова та зібрань скористали в Японії перші ліві, зокрема комуністи, що разом з соціалістами відбули в Токіо демонстраційний похід, з коло 800 осіб, з червоним прапроом і вигуками, зверненими проти японського цесара та монархічної системи, та співом пісні „Червоний прапор“. Знов по деяких школах учні повиходили на страйк.

ЗА ДОБРИЙ ОБІД ПЛАТЯТЬ У ВАРШАВІ ВІД 60 ДО 100 ДОЛЯРІВ

Американський кореспондент, Гледвін Гил, розповідає чуда про життя у Варшаві. Кажє, що вона цілковито знищена, а проте на вулицях, серед руїн, можна купити, що хто хоче, якщо годе заплатити ту суму, якої жадають. Ось ті речі походять мабуть з грабежів, які доконували ще німці в різних краях а далі з покутною торгівлю яку вели воляки різних армій. За пачку американських цигареток треба заплатити долляра. За добрий обід платять по офіційному курсі від 60 до 100 доларів. Дивно тільки, звідки беруть люди гроші, коли місячна платня урядника така, що третина її вистарчає на купно одної пари черевиків. Теж нема ніякої перешкоди в цій „вільній торгівлі“, де треба платити такі високі ціни. Згадуючи за польські газети, кореспондент пише, що вони виглядають на „російську пропаганду“. Теж каже, що нема ніякої любові між росіянами і поляками, та що не люблять росіян навіть ті поляки, що з ними разом воювали.

ПАМ'ЯТКА З ПЕРЛ ГАРБОР.—Отсю картину, подерту на куски, знайдено в японській морській базі в Йокосука. Вона мабуть представляє першу японську бомбу, кинену на Перл Гарбор, 7. грудня 1941. Бачимо на ній японські літаки, як кидаються згори на американські кораблі.

НЕВДАЧА З ОРГАНІЗАЦІЄЮ ОБ'ЄДНАНИХ ДЕРЖАВ ОЗНАЧАЛАБ КІНЕЦЬ ЦИВІЛІЗАЦІЇ

Таке заявив у Лондоні Едвард Р. Стетініус мол., голова американської делегації до Організації Об'єднаних Держав. Знов британський прем'єр Клемент Р. Атлі, назвав цю організацію „першою оборонною лінією Британії“. Говорено про ці справи з нагоди демонстрації, яку влаштувала Асоціація Об'єднаних Держав. Стетініус запевнив, що Злучені Держави попруть Організацію Об'єднаних Держав з усієї сили, а якщо її осідок буде в стейтах, як це запропоновано, то це означатиме, що Америка „буде в Європі“. Атлі говорив, що про атомову бомбу у зв'язку з новою війною, яка була б для людства самогубством. А Стетініус пояснив, чому повстають труднощі в таких нарадах, як ті, що щойно відбулись в Лондоні збоку П'яти Потуг. Він певний, що всі ті ріжницьки дадуться вигладити. Ще сказав, що Злучені Держави не змагають до ніякого панування, ні в Європі, ні в Азії.

СТАЛІН НА ВАКАЦІЯХ.

З Москви звідомляють, що Сталін поїхав на відпочинок, не подаючи куди, ні на як довго. А що така новина була поміщена на видному місці у всіх часописах, то її, як небувало, піддають різним здогадам, а найбільше політичним. Бо якщо б тут ходило про сам відпочинок, то, очевидно, ніхто не бачив би в цьому нічого дивного. Та тут зв'язують це з політикою, внутрішньою і міжнародною. І додають, що якщо Сталін на вакаціях, то й не можна надіятись ніяких змін в політиці в найближчих тижнях, а то й місяцях. Що це означає, теж тяжко передбачити. Можна тільки комбінувати хіба з того, що пишеться тепер у советських газетах про таке як те, що американці й англійці збирають в Німеччині збройні сили, ворожі Тітові в Югославії, що в Америці поновити критику Бірнса за його відношення в Лондоні до Советів; що конгресмен Кофі сильно скритикував американську політику в справі Балкану; що американці не виявляють тайни атомової бомби; що Англія не пускає польських військ до Польщі, хоч 95% з воляків хоче вертати. Що це все означає, ніхто не знає. Це тільки вислід того, що в Лондоні не згодилися на те, чого домагався Молотов.

ЛЯВАЛЬ БУДЕ РОЗСТРІЛЯНИЙ.

Є майже цілком певним, пишуть американські кореспонденти з Парижа, що бувший французький прем'єр, П'єр Ляваль не буде помилуваний генералом де Голем і буде розстріляний, можливо навіть того тижня, як тільки поверне де Голь з Бельгії. Його вже переведено до смертної келії. Теж сковано йому ноги. Адвокати пробують уневажнити судову розправу і вивок, але міністер справедливости заявив, що все відбулося згідно з законом. Значить, що з цього боку нема найменшого вигляду на якусь зміну смертного присуду.

БУВ ЛАСКАВИЙ ДО ЖІНКИ І ДІТЕЙ!

„Бестію з Бельзен“, себто Йозефа Крамера, директора концентраційних таборів в Освенцімі та Бельзен, представляла на суді його жінка як дуже доброго мужа і ніжного батька троїх дітей. Німкни, що помагали тортувати в'язнів, підсміхувались, як слухали, як вона розповідала, як то Крамер болів над нещасною долею в'язнів.

„ХАЙ ЖИВЕ ФРАНЦІЯ!“

З таким окликом згинув Жозеф Дарнанд, бувший начальник міліції в уряді маршала Петена. Перед розстрілом хотіли йому зав'язати очі, але він відмовився від цього.

ГОТОВІ ЗАПЛАТИТИ.

Совети зажадали, щоб їм відступити титулом відшкодовання фабричне знаряддя відомої німецької автомобилевої фірми Опель. Та так є, що ця фірма належала властиво до Джеренал Моторс, себто була наділом американською. Супроти цього Совети заявили, що вони готові викупити ту фабрику. Джеренал Моторс зголосила свої претензії до фабрик Опеля, що розкинені по різних частинах Німеччини.

ЗА ЗНЕСЕННЯ ЦЕНЗУРИ В ПОЛЬЩІ.

Американський амбасадор до Польщі, Артур Блис Лейн, звернувся до варшавського уряду з домаганням знести цензуру й уможливити американським та іншим чужинцям кореспондентам вислати нецензуровані звіти. Тепер так є, що Польща є скомунікована з світом через Москву, а та теж цензурує депеші та письма, висилані з Польщі. Та таке є у всіх краях східної Європи.

ЗА ПОВНУ СВОБОДУ ІНФОРМАЦІЇ.

Бритійський прем'єр Атлі заявив у парламенті, що цензура, що існувала в воєнному часі, не існує, та що є повна свобода преси.

ЯК НЕ МАЄТЕ ПРАЦІ, АБО ХОЧЕТЕ КРАЩОТ,
чому не користати з оголошень знаменитих нагод для зарплати, поданих у оголошеннях нових робіт у „Свободі“?

"СВОБОДА" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597-7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:	SUBSCRIPTION RATES:
Недільна ціна три центи.	Three cents a copy.
На рік \$7.00	One year \$7.00
На шість місяців \$3.75	Six months \$3.75
На три місяці \$2.00	Three months \$2.00

За оголошення редакція не відповідає.

За пошту аміну адреса платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

„РОСІЙСЬКИЙ БОЛЬШЕВИК” У ЛЬВОВІ

Большевицькі У. Ш. Вісті з 7. жовтня б. р. помістили на двох сторонах „уринок з доповіді Д. З. Мануїльського, виголошеної 6. січня 1945 р. у Львові, на нараді учителів Західних Областей України”. Доклад цей був на тему „Українсько-німецькі націоналісти на службі у фашистської Німеччини”. Цей доклад заповідали комуністи в Канаді та Злучених Державах уже давно як дуже сенсаційний. Та нема в ньому нічого такого, про що б большевицькі газети не писали вже десятками разів. Але не в тому справа. Ні в тому, чого доконали німецькі злочинці на українських землях, бо щодо осуду цього чейже не може бути двох думок у нікого з українців. Ні теж не іде тут про те, що б брати в оборону когось з українців, якщоб він дійсно помагав німцям український нарід, чи який інший, катувати і мордувати. Зате є щось інше, що потребує вяснення. А саме, хто підніс голос, заступаючись за український нарід перед українськими „націоналістами” і „самостійниками”? Бож у Мануїльському це не так кампанія проти „мельниківців”, „бандерівців” чи „бульбівців”, як вживання ось тих назв у Львові, в центрі Західної України, для компромітації й ліквідації українського самостійницького руху взагалі. А жвава цього засобу, як бачимо, той самий, що пізніше заступав у Сан Франсиско „незалежну Україну”, не відчувачи там навіть встиди, що представники інших держав і народів, включно з американськими, давали йому ясно зрозуміти, що він наділі московський раб і тільки як такий, беручи себе за українця, твердить перед світом, що Україна є справді вільною і незалежною державою, коли вона такою не є. Отже уже навіть у Сан Франсиско знають, що Україна не вільна, а Мануїльський пробував у Львові переконувати самих невірників, що так не є. Говорив про німецькі звірства, про які ті українці краще нього знають, бо відчували їх на своїй шкурі. Говорив про українські рухи й особи, на яких добрих чи злих сторонах ті люди сто разів краще визнаються ніж такі як Мануїльський, бож вони з українським життям нічого спільного не мали, хіба крім того, що дехто з них виріс на українським хлібі. Українська Загальна Енциклопедія подає про цього Дмитра Мануїльського так: Російський большевик українського роду, попович з Поділля... 1918 в Києві член російської делегації для мирових переговорів з Україною і т. д. Отже той „росіянин”, що родився в Україні, а служив навіть по революції Росії й як росіянин перейшов на Україну, щоб там виконувати прикази Кремля, тепер докінчує свою московську службу ще й в Західній Україні, у Львові. Ніби все знає, а тільки про кремлівські звірства в Україні нічого не чув, хоч сам був їх учасником, а то й є. Та ще каже дякувати за них Кремлеви, кінчаючи промову про „безмежну пошану до великого батька й учителя, найкращого друга українського народу, товариша Сталіна”, того „мудрого полководця”, що визволив український нарід...

Ось так промовляв у Львові „російський большевик”, попович з Поділля, вигодований українським хлібом. А чи інакшими є такі наші поповичі, що з Підгір'я, а тепер в Америці, та промовляють з „Громадського Голосу” в Нью Йорку?

Що спричинило зміну поглядів?

Було це в 1934 році. У пам'яті американських українців була ще дуже свіжою рана, що її завдала червона Москва Україні. На вічах, святах, зборах, та взагалі при кожній нагоді згадувано про цей нечуванний злочин, якого допустився Кремль, вимордувавши голодом мільйони українських людей упродовж тільки одного року, 1933-го року, що на вічні часи житиме в пам'яті українського народу як рік несласи й ганьби для кривавого московського режиму.

Про цей злочин червоного Кремлю згадували американські українці при кожній нагоді, де тільки вони збирались в більшому числі. Згадувано про нього й на ювілейних святах Українського Народного Союзу, який обходив тоді 40-ліття свого існування. Та на одному з таких свят один молодий член висказався раз так, що, мовляв, ми забагато часу, уваги, енергії звертаємо на старокраєві справи і забагато мішаємось у старокраєву політику.

Так сталося тоді, а в 1945 році один молодий член Союзу, описуючи важке положення українських збігів в Європі, що опинились поза межами своєї рідної землі, закликає американських українців помагати цим жертвам війни, бо як пише він — „нам не вільно сидіти з заложенними руками та приглядатись, як гинуть наші брати. Мусимо помагати їм де можна й скільки можна...”

Листів подібного змісту було більше. Усі вони висказують подив і велике захоплення на вид цього незломного духа, яким перенятій український нарід, не зважаючи на цю безмежну трагедію, яку він тепер переживає. Між цими членами, що тепер так пишуть, може був і не один такий член, що колись був такою поглядом, що його висказував один з наших молодих членів в 1934 році. Звідки така зміна в поглядах? Чому цей молодий член, що гляді на нашу поміч, на наше зацікавлення старокраєвими справами, як на старокраєву політику, тепер самий бавиться в подібну політику?

Це тому, що стрічаючись з українцями в Європі, він мав нагоду переконатись наочно, що це за люди, пізнати ближче їх положення, вдматись в їх судьбу, горе, кривди і пізнати, що виступати в обороні слухних прав цього народу, цікавитись його долею, це не політика, а звичайна людська річ. Будучи вихованим на свободі, він тим боліше відчув, як страшною, нелюдською і жорстокою мусить бути ця влада, від якої відтакати люди в світ за очі, яка змушує покидати рідну землю, родину, своїх найближчих.

Зміна в поглядах цих молодих членів наступила також і тому, бо взагалі американський нарід почав у цій війні глядіти на європейські справи іншими очима, як це було до війни. Прихильники повного відмежування та невмешування Америки в європейські справи взяли були тоді верх над цими, що саме у такому ізоляційному становищі Америки добачували для неї велику небезпеку. Прихильники такої ізоляційної політики знаходили широке полєття серед американської суспільності якраз із вини самої Європи, яка зараз по першій світовій війні подоптала ці благородні ідеї свободи, якими бажав обдарити всі європейські народи великий президент, Америки Вудров Вільсон, а натовісь держалась давньої політики поневолення та низьку слабшину.

Та коли зачалась друга світова війна, коли американці пізнали, що сама віддала Америки від Європи не захоронить її перед небезпеккою ворожого нападу, коли американці переконались, що вони, будучи складовою частиною світової спільноти народів, не можуть стояти осторонь, тоді й наступила зміна поглядів щодо того, що Америка не може відмежувати себе від решти світа, але мусить брати чинну участь в його обороні й в його порядкуванні.

Така загальна зміна погляду Америки щодо її міжнародної ролі, мусіла тимбільше вплинути відповідно на зміну поглядів цієї американської молоді, що була кровно звязана з українським народом, який одинокий з великих народів в Європі не дочекався примінення до себе Вільсонівських засад самовизначення народів. А як ця мода знайшла тепер в Європі й переконала особисто про те, що теперішній московський режим несе українському народові не свободу, а неволю, не ратунок, а загалу, тоді вона почала глядіти на цю працю, яку вели американські українці для помочі Україні, не як на старокраєву „політику”, але як на людський, християнський обов'язок, який наказує сповнити наше сумління.

Ці молоді члени, що самі знайшли там за морем відповідей і розв'язку на те, чому нам помагати і цікавитись долею поневоленого українського народу, ці молоді члени, що самі пізнали, що наша поміч, це не політика, а оборона святої, слушної і справедливої справи, вертають тепер до нас. Тому нам треба подбати, щоб цей практичний досвід щодо розв'язки українського питання тут на американській землі, що його здобули ці молоді члени там за морем, не

„Без відбудови засад не варта жити у світі”

Минулого тижня вернувшись в Америку делегати на лондонську конференцію міністрів закордонних справ П'ятох Потуг. Про цю конференцію написано багато коментарів у світовій пресі, а всі вони оперті лише на довірочних інформаціях, поданих кимсь з учасників конференції. Конференція була тайною і не оголошала ніякого урядового комунікату. Саме тому показалась колючістю, щоб про конференцію заговорили учасники наради. Це вчасно і зроблено. Дещо, появившись в російській пресі без підпису чи уповання міністра закордонних справ Вячеслава Молотова, а вівторго в Злучених Державах заговорив до загалу по радіо американський міністр закордонних справ Джеймс Бірнс і його помічник на конференції Джан Фостер. Перший промовив у п'ятницю 5. жовтня, другий в суботу 6. жовтня. Їх промови доповнюється взаємно, отже треба їх вважати за авторитативне засування перебігу наради, на яке вже починаються і будуть покликати політики, дипломати і письменники в будучині. Їх промови важні тому, що конференція не довела до цілей, для яких була скликана, ба навіть через роз'єднання учас-

півов тепер намарно. Цей досвід, це зацікавлення, треба тепер поглибити, посилити. Ми можемо це досягнути далішими видавництвами про Україну, щоб тим давати нові засоби для поширення знання про український нарід, його культуру, історію, традиції. Бо щоб цікавитись визволенням справу якогось народу, щоб обороняти право даного народу до волі, до власної держави, то насамперед треба добре пізнати цей нарід, його бажання і стремління.

Саме таку освідлюючу працю веде тепер Союз. І є певним, що делегати на наступну конвенцію Союзу заявляться за те, щоби цю працю продовжувати. Та щоб Союз міг повести цю працю в ще більших розмірах, як це досі було, то чи не варта нам усім застановитись і над тим, що розмах цієї праці залежатиме від нас, урядників, делегатів і членів. Бо чим більше ми зробимо для посилення Союзових рядів, тим більше зможе Союз зробити для цієї благородної цілі, себто для дальшого зацікавлення нашої молоді долею України, вдержуючи отже зацікавлення принаймні так довго, поки Україна не звільниться з московської неволі.

Д. Галиччин.

ніків не спромоглася на спільний комунікат. „Перші розмови Ради Міністрів Закордонних Справ покінчилися застоєм” — сказав на самому вступі Бірнс. „Однак це не мусить і не повинно позбавити нас другої і ліпшої нагоди йти вперед в справі миру”. Дальші висновки Бірнса такі:

Як у міжнародних так і в краєвих справах я вірю в потребу інтелегентного компромісу. Таке наставлення потрібне на міжнародній конференції, де якусь акцію можна підняти лише на підставі одноголосної угоди. Труднощі на конференції в Лондоні навчати людей розуміти, що ніхто з нас не може писати миру на свій лад. Американці різняться між собою у краєвій політиці, але в закордонних справах вони хочуть однодушності. Тому я запросив з Республіканської Партії пана Джана Долея свого дорадника на конференції. Він не лише був до радником, він був спільником. Досвід учить, що між великими державами треба певного порозуміння наперед, коли вони хочуть досягнути цілі. Так на конференції голов держав в Потсдамі рішено, щоб їх праця вели в їх заступстві високі урядовці. Отже Рада Міністрів закордонних справ мала бути тілом для дослідів і підготовки мирової конференції. Тут мали бути вироблені підстави для закінчення миру з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією.

На початку наради обговорено підстави до полагодження граничного спору між Югославією й Італією; до приділення островів Додеканезе до Греції; до наладнання справ італійських колоній; але не можна було дійти до позалання відшкодування, які мала заплатити Італія на домагання Росії, бо Америка не може давати допомогу на втримання Італії, на те, щоб вона платила відшкодування Советам. Доволі багато зроблено для закінчення миру між Фінляндією й Росією, а так само в справі миру з Болгарією. Америка піддала думку, щоб в мирі до мирового договору з Румунією й Болгарією вписати ті самі засади для збереження людських прав і волі, які вписано до італійського мирового договору. Таке саме мало бути і в мирі з Угорщиною. Та заки зачали на конференції працювати над цю справу, советська делегація заявила, що вона вицофує свою згоду на поступовання в справі мирових договорів, на котрі рада згодилася в початках.

Між загалом поширено вісті, що Америка й Англія не

хочуть признати уряду Болгарії й Румунії за те, що вони приязно відносяться до Советів. Треба ствердити, що нема гіршого незрозуміння нашого становища, як оце. Ще на конференції в Ялті, де я був прийнятий, Аліантні погодились, щоб у звільнених краях помогти створити тимчасові уряди, які опираються на демократичних елементах широким верствах народу і то вибрані вільним вибором з волі населення. Цей постанови не дається перевести там, де відмовлено свободи слова і зібрання. Така політика (свободи) запоручена президентом Рузвельтом і буде політикою Америки.

У Берліні ми заявили, що ми провіримо на такій підставі признання румунського і болгарського уряду. Цього не можна провірити, як довго нема дозволу на свободний візд кореспондентів і на пересилання звідти кореспонденцій без цензури.

Американський уряд поділяє думку советського уряду, що у східній Європі повинні бути уряди приязні до Советів. Однак тривалий мир залежить не лише від признани урядів, але і від признани народів.

На першій засіданні ради 11. вересня всі погодилися, щоб запросити до участі в нарадах представників усіх 5 великих держав. Таксамо тоді погодилися на вказівки щодо миру для Італії, Румунії, Болгарії, Фінляндії і ніхто не противився. Щодня 22. вересня советська делегація піднесла замітти, що рішення з 11. вересня порушило угоду з Потсдаму і зажадала усунення представників Франції й Китаю від наради. Таке усунення не причиниться до гармонічного співділення в Організації Об'єднаних Держав. Ми опісля робили все, що могли, щоб улагодити советську делегацію, але вона не хотіла про ніщо говорити, доки не буде цюфнена постановою з 11. вересня. Ми виступили з пропозицією, щоб скликати іншу конференцію для закінчення миру з Італією, Румунією, Болгарією, Угорщиною і Фінляндією, і щоб у ній зняли участь представники Трьох Потуг, а потім щоб на нею згодились представники Франції й Китаю і щоб таке мирове пропозиція улюбдили європейські члени Об'єднаних Держав і ті держави зпоза Європи, що брали участь в війні проти держав Осі. Советські делегати заявили, що вони не можуть згодитись на американські пропозиції, заки не повернуться до Москви і заки не порадяться особисто з сою своїм урядом.

Ясно, що не може бути згоди, доки інші делегати не будуть готові уступити із своїх поглядів і переконань перед поглядами советської делегації. Злучені Держави хочуть диктувати мир своїм ворогам,

ОЛЕКСАНДЕР ЛУТОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

92)

(Всі права застережені)

— А що саме?
— Завжди, на все свій час! Мої діти, бачиш, до школи не ходять. Трохи задалеко, це раз; а по друге, учительовав колись я, а й моя дружина дипломована учителька і то першочасна. Вчимо дітей самі всьому, чого нас колись навчано.

— Я завважив, що ваші діти у шкільний час вдома, ще першого дня. Здивувався тому, але ви самі й діти тодіж мені пояснили.

— Отож бачиш. Щоб ти у нас не байдикував, ми й рішили дати тобі заняття. Ти добре знаєш свою матірню мову?

— Ну, щоб пак! — озвався Безхатний.

— Отже, вчитимеш дітей української мови. Попри життя одержуватимеш дві десятиці місячно. Не мало буде?

— Та ж я в лісі, тяжко на морозі працюючи, не зароблюю стільки! Тільки дивно мені, що ви, пане, бажаєте вчити дітей по українськи. Я бачив сотки українських професіоналістів у Канаді, що їх діти калічать українську мову до границь неможливого. Бачив людей з університетською освітою, які по англійськи не навчилися, і матірню мову призабули.

— Такі з них і українці! — вигукуючи струмки диму зне-

важливо промовив суддя. — Знаю й я таких немало, українців, росіян, взагалі слов'ян. Поміняли собі назвища, думаючи ніхто не пізнає їх походження. По моему, такі особіняки Канади не варті, не варті вони й України. Говорив я тобі, здається, що ціну українських фермерів, українських робітників. Інтелігентів, на загал, не маю за що цінити. За своєї судової практики трохи їх пізнав. Вони поза збиранням майна, такі ні до чого! Це якісь тирані між рабами і раби між вільними людьми, вчені між темняками й неучи між вченими.

— Аристократи між плебеями і плебеї між аристократами — перебив Безхатний. — Великі прихильники мудрости раба: — покірне телятко кількох маток ссе. Несловні плазунки, партійники, побожні безвірники, заздрісні на талан іншої людини. Чи не такі думки ви хотіли висловити, пане суддя?

— Приблизно! Тільки, як хлопче, дійшов до таких думок... — суддя зачудувався.

— Добродію! Ці самі думки про український інтелігент, тимжж навіть словами висловив український, недавно померший письменник, Туряньський.

— Розумна і щира видно був він людина! І певно помер молодого.

— Не дотягнув і сорок п'ять! — Ваші пани професіоналісти назавгал за черево тільки дбають. Та Канаді користи з них ніякої. Хліб тільки псують. Може трохи й гостро їх судимо, та що ж... Більшість їх на те заслуговує! Гідним канадійцем в понятті кожного чесного канадійця є той, що своєю національністю не зрікається, по силам своїм працює над піднесенням її на вищій рівень, вносить у канадійську збірноту свої культурні питоменности, звичаї... Кожна національність вносить свою частку. Все добре, гарне,

приймається. Витвориться нова, питомо канадійська культура, складена з найкращих надбань кожної народности... Ти певно бачив мозаїчні вироби. З дрібних різнокольорових каменів, плиток, чи ще там чого, мистець творить чудовий образ, архитвір часом! Такою мозаїчною мусить стати культура майбутньої Канади, — бо Канада країна майбутнього. Самий я мови української не знаю, от кілька простіших слів від фермерів навчився. Дітей хочу навчити тої мови докладно. Знання не шкодить взагалі, а попри те — цеж вола великої частини наших співгромадян. Досі не міг найти підходящого учителя, щоб українську мову нетільки знав, але по українськи вмів. Канадійські українські учителі самі свою мову здебільша калічать. Ну, то як? Згода?

— Певно! — радо погодився Безхатний. — Не знаю, чи зможу я вчити?... На вчителя я ніколи не готувався, ані

шкіл всяких ні високих ні низьких не кінчав.

— Тим краще! Будеш вчити своєю власною методою, як самий вчився.

І таким чином, для самого себе несподівано, пошився Безхатний у домашні учителі. Кожного дня мусів займатися з дітьми дві години. Жадних підручників не мав, може і на ліпше. Підручники для навчання англійців української мови українці не прирідбали. Підручники загальні — зовсім не надавалися.

„Зо страхом Божим і трепетом” переводив він першу лекцію наступного дня по обіді. Тактовні Дорінсайди — батьки у кімнаті навіть не показалися. Учителі і троє учнів лігали мало зривалися. Товариські взаємини витворилися між ними від першого дня гостювання. Критикувати вони не критикували, але Безхатний потерпав, щоб Боже борони з його учительства не сміялися.

Першу лекцію перевів по англійськи. Пояснив, що людина, яка хоче вчитися української мови, краще нею цікавитиметься, коли знає, що таке Україна, де вона — на землі чи на Марсі, скільки тих українців є на світі, звідки вони взялися. Пояснював кількома річечками, щоб учнів не нудити, не перегружувати їх розум. Учень і учениці старанно його слова собі записували. Наводячи важні історичні події в Україні, надмірював, що в Англії у той саме час панував такий то і такий король, ставалася така то й така важна подія. Така метода улекшувала учням краще сказане запам'ятати. А крім того будила їх увагу й до народу, що мав так давню історію.

(Дальше буде).

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

ЩО ПИШУТЬ?

Я НЕ ПОЧУВАВ БИ СЕБЕ ДОБРЕ, ЯКБИ НЕ СТАВАВСЯ ІМ ДОПОМОГТИ...

Так пише про українських біженців в Європі молодий американський воєн. з українського роду, Гері Полчинський (Полчі), член 361 відділу У. Н. Союзу в Нью-Йорку, в листі, що надрукований по англійськи в „Юкрейніан Віклі“. В тому листі — в перекладі на українську мову — читаємо так:

А це інша справа; вона відноситься до долі великого числа українців. Невдаю мене перенесли до Ангельштадт, в Німеччині. Як я прохажувався по парку, мені причулось, що чути українські голоси. Я заглянув між дерева і побачив громаду дітей, яких 30, у віці від трьох до сім років, та учительку, років 20. Вони молилися по українськи, а потім учителька зачала вчити їх вершички. Одно з дітей повторяло це голосно по українськи. Мене це здивувало. Подумав собі, мусу я в те вглянути. Спершу я вернув до бараків, накупив цукорків і вернув назад та наблизився до громадки і представився. Я сказав учительці, що я українець, та що чув, як вони розмовляли. Вона була рада і пояснила мені, що тут є багато українців, в таборі. Потім вказала дітей декламувати і співати знані нам українські пісні. Вони співали дуже гарно своїми діточими голосами. А далі почали українські забави, такі, як і в нас в Америці, тільки, що говорили по українськи. Я їх дуже полюбив та роздав їм всі ласощі, що їх мав. Вони були дуже вдовольнені, бо це рідкість дістати такі речі. За той час надійшли мною інші українці, що мене зазнавали і почули, що розмовляю по українськи. Я дізнався, що тих людей забрали з їх домі в Галичині та змусли працювати для німців. Це ті самі люди, над якими змушувалися поляки і росіяни, а потім німці. Я говорив з деякими, що походять з того міста, що моя мама, з Бережан, а вони казали, що місто дуже знищене. Розповідали про страшний відносини в дома, як і те, що втерпіли, як прийшли німці. Всі вони були бідно вбрані. Я їм дав цигареток, а це для них люксус. УНРРА-помагає

ім вдержатись при життю і то все. В нашій менажі українські діти просять того, що лишилось з обіду і кави. Мене це дуже болює глядіти на українських дітей у такому бідному стані! Я оглянув барак, де вони живуть і прикро було глядіти на те, як і де вони сплять... Не знаю, як вони переживають. Їх одяг дуже дрантий; потребують чогось теплішого на зиму. Мають по одному одягу і то все.

Вони теж бездомні. Хотілиб вертати домі, але знають, що під советським режимом будуть ще гірше терпіти. Всі вони ненавидять советську владу, бо багато втерпіли від неї. Вони не хотілиб те саме знов пережити. Тому і остаються тут, вибравши менше з двох лих. Ті люди, це такі самі українці як ми всі, а многи з них мають рідню і приятелів в Злучених Державах, що могли би їм допомогти... Мені жалко тих людей і треба щось робити, щоб їм допомогти. Вони потребують харчів і одягу, а найбільше того, щоб піддати їм надію, що ми їм поможемо. Не зважаючи на бідну, вони якось зорганізували гарний хор. Було надзвичайно приємно слухати його співу. Я теж бачив деякі народні, українські танці. Ті люди живуть тільки теперішністю, будучи для них якби не існувала. Є їх кілька соток, різного віку, від дітей до старців.

Як українець, я не почував би себе добре, якби не старався їм допомогти. Та Ви там цілий час працюєте, щоб поліпшити долю українського народу, то мені здається, що може і в тому випадку щось поможете. Принаймні помістите якусь статтю в газеті, щоб українці в Америці пізнали, які справи маються, а я певний, що вони зроблять усе що зможуть, щоб поліпшити їхню долю. Я так бажаю би собі, щоб тим українцям в Ангельштадт можна було якось облекшити їхню нужду...

II.

ЯК ЖИВЕТЬСЯ БРАТОВИ?

В. Г. одержав листа з рідного села в Самбірщині, Галичина, від свого брата, як відповів на його листа. Лист був в дорозі чотири місяці, так, як і його до нього. Був зареєстрований. На конверті є російськї марки на суму 70 коп.

але не хочуть диктувати умов миру своїм союзникам. Тому ми вважали за відповідне перервати наради, щоб советська делегация могла порозумітися з Москвою. Коли нам стало ясно, що навіть не вдасться списати спільного протоколу з конференції, далші засідання стали безцільні.

Справа, над котрою позірно прийшло до застою, є незначна. Однак тут іде про далекосяглі справи до вирішення. Отже не про те, чи мир мають підкинути три держави, хоч би п'ять, але чи виключити усі інші, які брали участь у війні; далше чи рада міністрів заграничних справ поступує на підставі права вета, признаного Раді Безпеки Об'єднаних Держав. Там признано вето, але лише в справах мериторичних, а не щодо поступовання. А тут саме, в раді міністрів одна держава виконує право вета в справах поступовання. Ми хочемо погодитися на багато уступок, але Злучені Держави не вірять у згоду за всяку ціну. Право вета в справах формального поступовання не повинно бути вживане Злученими Державами, ані жадною іншою державою на те, щоб стримати осуд і сумління інших держав.

Мир мусить бути оснований на взаємній порозумінню і взаємній пошані. Його не вдасться забезпечити манев-

ПОШУКУЄМО 349 ЖЕРТВОДАВЦІВ по \$100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ“ НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода“, орган Українського Народного Союзу, свідомо того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенності в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участі в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як \$100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи“ на допомогу українським жертвам війни зложили:

150) Константин Оліяр, Тонтон, Массачусетс	\$ 100.00
151) Відділ 40 Організації Державного Відродження України в Тонтон, Масс.	100.00
Разом	\$ 200.00
Попередньо проголошено	14,950.00
Разом	\$15,150.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто доларів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу“, на таку адресу:

СВОБОДА

P. O. BOX 346

JERSEY CITY 3, N. J.

ПОПЕРЕДНИКИ КОЛЮМБА

(Факти й легенди).

Згадуючи Колумба 12-го жовтня, мимоволі приходять на думку імена інших осіб — дійсних й легендарних — які бачили Новий Світ ще перед тим, як Колумб зі своїми моряками приплив до коралевих островів Західної Індії.

Поміж ранніми подорожниками до Нового Світу треба перш за все згадати дві особи з півночі: Лиф Ериксона та Торфин Карлсфени — історичні постаті з доби середніх віків. Хоч нема докладних географічних відомостей про їх подорожування, проте є джерела, головним чином перекази — так звані „саги“ — які доводять, що Лиф Ериксон, десь біля 1000 року, був першим, з яким європейцем, що вступив на береги Нового Світу. Згідно з тими переказами сам Ериксон не був колонізатором нової землі. Це був Карлсфени — з відомої родини.

В листі є самі особисті справи і родинні, але важне те, як і такі вісти розуміти. Тому В. Г. дає ще й свої пояснення.

В листі є таке: „Тепер ми маємо тільки одну корову. Замість моїх молодих коней, що взяли на війну, я заледви купив собі таку шапку, що має аж 28 літ... Питаю брата за озимину, то маю два кусці жита. А тепер посіяв я ріпину і посадив бульбу. Всю обробив скоро, за два дні... Наше село стоїть. Старий Самбір і Самбір стоять, лише скелі понищені. Нема нічого, ніхто нічого не купує і нічого не продає“.

В. Г. пояснює це ближче так: За нормальних часів, коли брат ярував власними кіньми, а не сприяв, то забравло йому яких три тижні. А тепер поварував за два дні... І то на той самий господар! Тому 10 років, як я його відвідував, жінці нажали 19 кіп жита і 8 кіп пшениці, а тепер мали лише „два кусці“. Тоді брат мав на господарстві п'ять коров та шестеро ялівок і телят, а тепер заледви одну корову.

РОБІТНИЦІ Я РОБІТНИКИ

Як шукаєте за працею, або хочете змінити що, що тепер маєте, на кращу, то зголосіться до тих підприємств, котрі подають оголошення за робітницями й робітниками в „Свободі“. Зголошувачись у них скажіть їм виразно, що ви читали їхні оголошення в нашій газеті.

В Ісландії — який за пару років після Ериксона направився на захід як голова найбільшої тогочасної експедиції для колонізації Америки. Ця спроба не мала успіху, скоро скінчилась, зустрівши ворожий спротив індіан. В якому саме місці висіли й де робили спробу колонізації ці ранні гості на американській землі, залишається спірним питанням. Дослідники народних саг знаходили вказівки, описи, які можна віднести до Лябрадору, Ньюфаундленду, Нью-Скотії та Кеп Бретону. Дехто думає, що вони були і в Род Айленд, зв'язуючи їх з багатою дебатом зв'язуючиною „Круглою Баштою“ в Ньюпорті. Проте, пізніші вчені доводили, що „Кам'яний Вітряк“ був побудований одним з колоніальних губернаторів Род Айленду, який про нього згадує у заповіті.

Щодо інших випадкових подорожних, яким трапилося побачити береги Нового Світу ще до 1492 року, то про них маємо менше точних історичних відомостей, ніж про швидко згаданих Ериксона та Карлсфени. Серед них були люди різного національного походження і про всіх можна сказати одне: „Так вони могли бути тут, але ми не маємо на те вистарчальних доказів“. Можна, скажім, вірити, що хінські чи японські човни-донки припливали до Тихоокеанських берегів Америки ще до 1492 року. В одному гарному переказі говориться про те, як зі сходу прибули до Тихоокеанського побережжя

ДИВНІ НОВИНИ

ГЕНЕРАЛ КАТОЛИЦЬКИМ ЕПИСКОПОМ

Перший раз в історії Католицької Церкви в Америці іменованій єпископом військовий генерал. Є ним о. Вільям А. Арнолд, капелян американської армії, який був у військовій службі 32 роки і став головним капеляном армії в 1937.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ „СВОБОДИ“

Прохаємо читачів „Свободи“, що змінюють свою адресу, виправити оцей бланкет, подаючи доконче стару й нову адресу та число відділу, якщо ви є членом У. Н. Союзу, та вислати його в листі з 10 ц. поштовими значками до адміністрації „Свободи“. 10 ц. треба доконче залучити на покриття вироблення нової металевий плити.

Ім'я й прізвище _____ Ч. від _____
Стара адреса _____
Нова адреса _____

якісь будійські місіонарі через Камчатку та Алеутські Острови. Вони ніби то досягли країни, яку звали Фузан. Дехто думає, що то було Мексико, вчені більше схилиються до думки, що то мала бути Японія.

Збереглися також неясні легенди про ірландських монахів, які разом з прихожанами — чоловіками й жінками — ніби-то оселились в 10-ті століття десь у північній частині Північної Америки. Відоме також оповідання про принца велшського Мадока. Говорили, що він покинув королівство свого батька, відплив з Ірландії далеко на північ, де знайшов родючу, але не заселену країну, яка могла бути Юкатан і Вірджинія. Існували перекази про „велшських індіан“, які нібито були його нащадками. Ці перекази з'явилися в наслідок одної статті, що появилася на початку 18 століття в одній з лондонських газет. З бігом часу, оповідалось, що ті індіани говорять велшською мовою, мають біблію в тій мові, та що жити на побережжі Атлантичного океану. Ці перекази трималися деякий час, але чим далі, „велшських індіан“ відсувалося в тих переказах все більше на захід, доки вони не зникли в Тихому океані.

Відомо, що брати Зено — з відомої венеційської родини — дісталися до островів північного Атлантику. Значно пізніше один з їх нащадків, показуючи якісь мапи й записки, старався довести, що один з братів Зено був на американському березі. Дуже можливо, що за свого життя, повного пригону на море, він дійсно міг доплисти до берегів Нового Світу, але нема точних, незаперечених доказів, що так воно було. Як також нема доказів, що якийсь Жан Кузен, з Діппа, у Франції, плывучи попри східні береги Африки, буравив був відкритий на захід і опинився біля берегів Бразилії, будучи першим європейцем, що побачив ту країну. Проте, відомо, що щось подібного траплялось пізнішим мореплавцям. Кажуть, що рибакі баски також перепливали Атлантику ще до часів Колумба.

В описі подорожувань по морю за тих часів є багато помилок і неточних відомостей. В ті часи ще невідомо було існування величезного континенту на захід від Європи й на схід від Азії. Проте можна певно вірити, що час від часу, ще до 1492 року, невідомі, відважні мореплавці зі Старого Світу досягали берегів Нового Світу. Одні — помилково, другі — шукаючи пригону, треті — загнані бурями. Але вони ніколи не залишалися там довго, ані не пізнали того краю настільки, щоб мали славу, що вони його „знайшли“. Ця слава належить Христофору Колумбу, подорожування якого на захід не було звичайним випадком в жит-

Persian Lamb

PERSIAN LAMB — найбільший вибір у М. Туранського

PERSIAN LAMB — найкращі шкери у М. Туранського

PERSIAN LAMB — найновіші моди М. Туранського

PERSIAN LAMB — різномодні кучері, визначні якості, витривалість у М. Туранського

PERSIAN LAMB — найдешевші ціни у М. Туранського

PERSIAN LAMB — вже готові вироблені футра, як також виробляється на SPECIAL ORDER. у М. Туранського

**КУПУЙТЕ
З ДОВІРЯМ**

— у —

Michael Turansky
350 Seventh Avenue
Between 29 & 30 Sts., 16th Floor
New York City
ГОДИНИ: Отворено щодня до 6. вечір.
В четвер до 8. вечір; в суботу до 5. вечір.

тільки одній людині, але світанком нової доби в історії Європи й цілого світу.

Проте легенди, перекази про тих ранніх мореплавців надалі хвилюють уяву, певно не менше від тих, які збереглися серед мешканців Мексика й Центральної Америки про еспанських завойовників. Вони все говорять, про своїх білих предків, які приплили через океан зі сходу, так як еспанці. Вони з покоління в покоління передають про те, що білі люди прибули до берегів з того боку, де сходить сонце й прибули, щоб правити країною. Хто були білі люди в тих легендах? Чи не є вони символом всіх тих чисельних народів зі Старого Світу, які взяли участь у творенні нових країн на континенті, шлях до якого відкрив і вказав Христофор Колумб — мрійник, дослідник океану зі сходу, так як еспанці. Великий мореплавець? Вони з покоління в покоління передають про те, що білі люди прибули до берегів з того боку, де сходить сонце й прибули, щоб правити країною. Хто були білі люди в тих легендах? Чи не є вони символом всіх тих чисельних народів зі Старого Світу, які взяли участь у творенні нових країн на континенті, шлях до якого відкрив і вказав Христофор Колумб — мрійник, дослідник океану зі сходу, так як еспанці. Великий мореплавець? Вони з покоління в покоління передають про те, що білі люди прибули до берегів з того боку, де сходить сонце й прибули, щоб правити країною.

ШКІЛЬНІ КНИЖКИ

КУПУЙТЕ ІН ПОТРІБНІ КНИЖКИ!

Не досить післати дитину до школи. Треба їй ще дати книжки, без котрих вона не може навчитися читати, а потім книжки, щоб заохотили її читати.

Ось Вам вибір таких книжок для дітей:

ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука	50 ц.
ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для 2. класу) М. Матвійчука	55 ц.
ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для 4. класу) М. Матвійчука	75 ц.
ШКІЛЬНИЙ СПІВАНІК у двох частинах. Зладив Ф. Колесса	75 ц.
ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ, написав Степан Рудницький для народних шкіл	60 ц.
МАТЕМАТИКА, Ів. Андрущенко, практичні поради з арифметики та геометрії, опр.	50 ц.
ПРИГОДИ РОМКА БОМКА, Я. Вільшенка. Веселі вірші з малюнками для добрих дітей.	30 ц.
МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича	15 ц.
МАЛІ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії. Уложив о. Іван Рудович	35 ц.
ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях для дітей. о. С. Біленький	50 ц.

ДЛЯ УЧИТЕЛІВ:
МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма. Зладив М. Матвійчук 75 ц.

Замовлення слати:

“СВОБОДА”
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY 3, N. J.

Праця для жінок і муштин WANT ADS
Classified Department—Bergen 4-0237—Jersey 9-0552

ПОТРЕБНО МУЖЧИН
Досв. Відомі, жонаті, пост. роб. доб. платня. Тел. Bayonne 3-1724

ПОТРЕБНО ЖЕНЩИН
ОПЕРАТОРОК
досвідчених на мужських сорочках 5 днів тиждень
Час і пів за овертайм, як бажаєте
ДОБРА ПЛАТНЯ
Знамениті робітничі умовини
Robert Treat Shirt Manufacturing Co.
204 Morris Ave. (corner 15th Ave.)
Newark, N. J.

ДЛЯ КРАЩОГО ЗАВТРА
ЗАТРИМУЙТЕ СВОІ
ВОЄННІ БОНДИ!

Театральний Механізм

Я, братчики мої, даремне сперечатись не буду — хто важливіший в театрі — актор, режисер або, може бути, театральний техлія. Факти показують. Факти самі за себе говорять.

А сталося це в Запоріжжі або в Умані, словом: десь недалеко від Туркестану. В міському театрі.

Грали в тому міському театрі оперу. Крім визначної гри артистів, був у тому театрі, між іншим, монтер — Іван Кузьмич Мякушка.

На загальній групі, коли в 36 році робили знімку всього театру, того монтера пхнули десь збоку — мовляв, технічний персонал. А в центрі, на фотелі, посадили тенора.

Монтер Іван Кузьмич Мякушка нічого на те хамство не сказав, та в душі притаїв деякі іскри соціальної самосвідомості і незадоволення.

А тут таке наступило. Сьогодні, для прикладу, грають "Руслан і Людмила". Музика Глінки, диригент маестро Кацман. А всім хвилин перед 8-мою з'являються у того монтера дві знайомі йому панночки. Чи він їх раніше запрохав, або вони самі притарбанилися — невідомо. Так з'являються оті дві знайомі панночки, страшенно фліртують і взагалі просять посадити їх у загальну салю — поглянути на виставу.

Монтер говорить:
— А леж ради Бога, мадам. Зараз я вам пару білетів на швидко руку добуду. Посидьте тут біля будки.

І сам, звичайно, до управління.

Управитель говорить:
— Сьогодні щось наче субота. Народу сила — силенна. Кожне крісло обреховане. Не можу.

— Ах, так, — каже. — Ну, то я грати вимовляюся. Відмовляюся, одним словом, освітлювати ваше підприємство. Грайте без мене. Побачимо тоді, хто з нас важливіший і кого збоку знімати, а кого в центр садити.

І сам назад у будку. Вилучив у всьому театрі світло до чортової бабуні, замкнув на всі ключі будку і сидить — страшно фліртує.

Тут зчинилася формальна

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НОРТГЕМПТОН, ПА.
\$937.75 українським жертвам війни.

Українська греко-католицька громада перевела збірку на допомогу українським жертвам війни, якої загальна сума виносить \$937.75. На ту суму склалися такі жертви:

Українська греко-кат. парохія св. Івана Хрестителя \$150; Клуб при цій парохії \$150; дохід з пікніку \$270; Сестринство св. Ольги, від. 318 У. Н. Союзу \$50; І. Сваля \$25; по \$10: Ю. Ваніско (доложив до ліквіду), В. Саюк; по \$5: С. Тихий, І. Сидор, І. Прийдун (ст.), Л. Демчук, О. Палій, А. Сирко (фам.), П. Мослюк, В. Боднарчук, В. Демчишин, М. Темошек, о. В. Уляницький, А. Костів, О. Сивачий, І. Брошак, Г. Багнюк, Д. Дробот; по \$3: С. Русин, С. Струс, Д. Лисак, Т. Майстер; по \$2.50: О. Майський, І. Союк, С. Союк; по \$2: Р. Куштай, Т. Борух, І. Салацька, І. Нагірний, В. Баран, С. Лех, Т. Бенедикт, Г. Кочан, С. Русин, С. Тухтій, С. Коваль, В. Дворник, А. Малота, К. Поталецький, М. Кочан, Н. Нусь, О. Лемчук, С. Гринак, Г. Марущак, І. Фрийдун, І. Терещевський, Л. Пухир, І. Новак, Д. Бала, І. Роман, А. А. Гриницький \$1.50; по \$1: А. Гриницький, М. Дрофитс, І. Крайник, П. Солян, С. Шпак, Д. Драбик, К. Дрончак, В. Дрончак, П. Шарга, К. Степчак, М. Степчак, Н. Демчик, А. Крайовський, Г. Гринда, М. Янура, Ю. Тхорик, М. Сушко, А. Гринда, В. Ткач, М. Качур, Г. Іванів, А. Чемериз Н. Майорик, А. Гоцалюк, Н. Н. М. Бомба, А. Худик, Н. Нусь, Ф. Пиндус, П. Кравчук І. Кравчук, М. Брошак, І. Стеців, А. Кремко, П. Падох, Т. Присташ, Т. Салаш, С. Кравчишин, П. Крайник, Г. Драгушак, А. Лісевичка, А. Лахута, М. Ворик, А. Корн, І. Никитер, П. Такаш, І. Демчук, П. Демчук, І. Ді Нарзо, Н. Гусак, С. Гусак, В. Боднар, І. Гриницький, І. Романик, В. Іваніцький.

ЖАРТИ
Відплатився!

Уже 50 літ з чубком минає, як Нью Йорк славився надземними залізницями по вулицях, але тоді це були паровози. Їх власником був славний магнат Джордж Гуд. Він негодував на ньюйорського директора поліції Тамеса Бернса за його драстичні методи виконання поліційної влади і раз трапилася йому нагода докучити за це поліцейському. Вчасі одного бенкету, на якому була привава вся знать, Гуд у промові жалувалася, що Бернс вміє докучати своїми методами поважним людям, але не вміє допильнувати безпеченства в місті. — "Бо от, подумайте панове" — каже Гуд. — "Сьогодні рано, коли я їхав надземною залізницею до мого бюро, якийсь злодійка вирвав мені золотий годинник з ланцюжком з кишені і втік".

Бирнс, не в тім битий, вибіг з бенкетової салі і змістив дав знати поліції, щоб негайно перешукала всі місця, де заставляють дорогоцінні ости ("пашпаш"). За якої пів години поліція доставила годинник Гуда, на котрому були вирізані початкові букви власника. Бирнс при нагоді зголосявся до слова на бенкеті і, передаючи годинник Гудові, каже: — Лише вважайте, пане Гуд.

ЗБОРИ ВІДПЛАТИ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. Дж. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбулися в понеділок, 13-го жовтня, в годині 7:30 вечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до розгляду. Дякуючи членів просимо вирішити свої заклади акадамі, бо інакше будуть суспендовані. — За уряд: М. Косицький, предс.; С. Гріш, кас.; Н. Пігура, фін. секр.; А. Бусько, рек. секр.

Даром пробіра Мілerton Laxative

Тепер є небувала нагода для всіх, що терплять на неможливість шлуночка, випробувати коштовні ліки й з'ясувати, чи не найшвидше лікування. Тим усім поручаємо спробувати даром Зела Мілerton, котрий не запорюється ні варить, а споживається в натуральній формі. По випитті пробіра переконатися, як швидко діють в неможливість шлуночка, як кванс шлуночка, газів, нестерпності, запір, брак апетиту, біль голови і інші неможливані, котрі походять з цього травлення. Щоб переконатися, пишіть по пробірку.

Спеціальна Оферта по знижених цінах.
[] \$1.00 за 1 коробку Мілertonу
[] \$1.50 за 2 коробки Мілertonу
[] \$2.00 за 3 коробки Мілertonу

Пишіть за зіддям Мілerton у вашій місцевій аптеці, а як там його не мають, то пишіть до: J. S. MILLER, Inc., Dept. U., P. O. BOX 628, NEWARK 1, N. J.

Single package not sent C.O.D. Small postage stamps acceptable. Ціни важливі лише при замовленні просто з головного офісу.

ПОШУКУЮТЬ
ПОШУКУЮТЬ ОСІБ
Скромніа Грин, пошукує Мачок. Василь з Рогатина; Семеген Дмитра — Семеген Мих.; Сорохей Олексю і Фотію — Благій Ст.; Залужє, Берек; Семішина Петра — Король Мих.; Андрусів Мих. — Андрусів Ів. з уїзда Луїччи; Малиновського Степана — Медиский Мих.; Санітський; Олійник Мирон, Липиця Горішня; Тихонович Волод. — Музика Мих.; Жовчик; Туранського Волод. — Білик Мих.; Липиця дод.; Федусів Ст.; Федусів Мих.; Деміян; Бінашевську Кат. — Савіра Волод.; Путицький; Росоловського Мих.; Гриняк Семен, Чесники; Формину Ест.; Кат. — Федік Степан, Чесники; Синюровського Мих. — Гриняк Федь; Жовчик; Васильчук Марко — Собік Андрій, Уїзд; Бурку Василь — Бурко Петро, Жовчик; Валіцького Петра — Валіцький Дм.; Луїччи; Остапів Яну — Остапів Мих.; Руда; Третяк Вас. — Гринишин Вас.; Вербілиці; Пошталина Федя — Бойчак Іван, Помонія.

Прощу всіх зголосятись до: Alexander Kosop, 9741 — 91 Street, Ozona Park 17, N. Y.

КАТЕРИНА з дому Горак, а замужем НАТИШАК, пошукує свого сестринця ІВАНА ЛАЦІК, зі села Дроздович, повіт Перемішль, Останнім разом він перебував в Дніпроті. Хто про нього знає, або він сакин, нехай зголосять до мене на адресі: CATHEKINE NATYSHAK, 578 Cameron St., Youngstown, Ohio

ВОЛОДИМИР ВЕЛИЧКО пошукує свого брата **СТЕФАНА ВЕЛИЧКО**, який мав виїхати до Америки в році 1910. Адреса: Regensburg, Weissgertergraben 18/II Germany

МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга шпирі і чесна
801 SPRINGFIELD AVENUE,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: E566 3-9090

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗБАГАТО
Завжди шадіть деше з вашого забезпечення.
Ми улавуємо прекрасні ЦІЛИЯ ПОХОРОН за \$150.00
У випадку смутку в родині клієнта: KAIN MORTUARIES, INC.
S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET
PERTH AMBOY, N. J.
Phone: BE 4-4646
— or —
E. H. VREELAND, Mgr.
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Bigelow 3-6762

ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
заряджує погребники по \$15! ціни так низькі, як ОБСЛУГА НАЙКРАЩА.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Rignified funerals at low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Займаєсь похоронами: B. BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦІХ
129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 Prospect Avenue, (cor. E. 155 St.) B. R. O. N. X., N. Y.
Tel.: MEtrose, 5-6577

ІЛЮСТРОВАНА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
3. ДОДАТКОМ
НОВОГО ПЕРІОДУ
ІСТОРІЯ УКРАЇНИ
за роки від 1914 до 1919.
Написав
МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
Ціна \$3.06.
Ця книжка обов'язково повинна бути в кожній українській хаті.
Замовлення wraz з належністю слати до: "СВОБОДА", BOX 346, JERSEY CITY, N. J.
З Канади треба платити гідними американською валютою.

ТАРЗАН, ч. 1262. Безпомічний союзник.

ТАРЗАН
SUDDENLY, FROM OUT OF THE WILDERNESS, TARZAN HEARD THE WILD TRUMPETING OF AN ELEPHANT.

Нагло з пуші зачув Тарзан дике трубіння слона.

ТАРЗАН
HIS EYES LIGHTED WITH HOPE. HE CALLED OUT: "TANTOR! TANTOR!" AND THE GREAT BEAST CAME TO HIM.

В його очач заблісала надія. — "Тантор!" "Тантор!" закликав Тарзан і великий звір прийшов до нього.

ТАРЗАН
TARZAN SPOKE IN THE JUNGLE TONGUE, WHICH ALL BEASTS UNDERSTAND IN VARYING DEGREE.

Тарзан говорив мовою джунглів, котру всі звірята розуміють у різних ступни.

ТАРЗАН
BUT EVEN THE MIGHTY JUNGLE LORD COULD NOT PERSUADE TANTOR TO STAMP OUT THE BURNING FIRE.

Однаке навіть могутній король джунглів не міг переконати Тантора, щоб він притоптав тліючий гніт.